

Boj proti obrněným vozidlům.

Je to zjev potěšitelný, že se počíná u nás již více uvažovat o používání moderních bojových prostředků, které vývoj techniky stále zdokonaluje, a že se počíná také uvažovat hlavně o možnostech obrany, kdybychom takovými prostředky byli napadeni nepřítelem. To dokazují některé publikace, uveřejněné v tomto časopise (viz VR. ročník XI, čís. 10 a 11 článek škpt. Sovadiny a čís. 12 článek kpt. Mautnera) a příručka škpt. Sovadiny: „Útočná vazba“. Milovice 1930.

Zdá se však, že se tyto úvahy, tak jako údaje předpisu P-IV-1 (Instrukce pro tanky) upínají spíše k obranným prostředkům proti vozidlům staršího již typu, jimiž čelí zastaralému způsobu použití těchto vozidel; nesmíme zapomenouti, že válečné zkušenosti a kritické studium válečných událostí přináší nové myšlenky, kterými je řízena evoluce nových bojových prostředků a způsobů boje; objevují se zatím nové zbraně a uvádějí se v život nové bojové zásady.

Tak na příklad — poněvadž se jezdeckvo ukázalo velmi křehkou zbraní proti automatickým zbraním — je vyhledávána nová zbraň, která by svou pohyblivostí mohla jezdeckvo — zbraň to průzkumu, zajištění, překvapení, obchvatů — nahraditi a při tom nebyla tak choulostivá k střelám zakopaného kulometu.

Mýlili bychom se ovšem, kdybychom tvrdili, že se tyto myšlenky zrodily teprve nyní.

Již v roce 1918—19 navrhoval v Anglii plk. Croft poříditi novou zbraň, motorisovanou a obrněnou, která by mohla působiti samostatně a mohla se pohybovati mimo cesty a ne jako až dosud jako pomocnice pěchoty (tanky) nebo býti omezena jen na pohyb po cestách (obrněná auta). K částečnému uskutečnění této myšlenky

došlo v anglické armádě teprve po 10 letech -- při závěrečných cvičeních v roce 1929, kdy taková jednotka byla zkoušena.

V Americe má dojít k podobnému vyzkoušení roku 1931 a ve Francii, jak se zdá, uplatnily se hojnou měrou také názory generála Boullaira a plukovníka Alléhauta již při loňských závěrečných cvičeních, kde se studoval způsob použití jednotky složené z obrněných automobilních vozidel.

Konečně i v armádách, jejichž výzbroj je omezena ustanoveními mírových smluv, uplatňují se podobné názory alespoň teoreticky, jak o tom svědčí na příklad články uveřejněné v posledním dvojčísle rakouských „*Militärwissenschaftliche Mitteilungen*“ z roku 1930 nebo v německém časopise „*Militär Wochenblatt*“ (25/VII 1929) a jinde:

A tak bychom se mohli najednou octnout před problémem brániti se proti jednotkám obrněných vozidel,

I. jejichž charakteristické vlastnosti by mohly býti na příklad tyto:

1. brnění je tak silné, že obyčejná střela z pušky nebo z kulometu je neprorazí;

2. veliká pohyblivost po cestách 16 km/hod., mimo cesty (v polích) 10 km/hod.;

3. možnost pohybu na kolech (silnice) i na pásech (mimo cesty -- v polích);

II. a jejichž způsob použití by mohl býti asi tento:

1. nahrazují jezdectvo v průzkumu a pěchotu v zajištění (předvoj);

2. jsou doprovázeny pěchotou (za pochodu naloženou na autech, za útoku -- při násilném průzkumu -- postupující na určitou vzdálenost za vozidly, která jest určena k jejich obraně a k čištění míst, kam tato vozidla nemohou vniknouti (osady, lesy atp.) a k udržení dobytého terénu; obvykle bývá pluk vozidel doprovázen 1--2 prapory pěchoty na autech;

3. bývá jich používáno jako samostatných jednotek a v masách;

4. jsou podporovány:

a) vždy letectvem,

b) někdy i dalekonosnými děly;

těchto zbraní bývá použito hlavně k postřelu dělostřeleckých baterií obránců;

5. bývají nasazovány v terénu, který neklade jejich postupu značnějších překážek (hlavně mimo lesy).

*

Jak vyřešit obranu proti těmto prostředkům, předpokládáme-li ovšem, že jde o boj ve volném terénu, tak jak tomu vždy bude na počátku války (k němuž naše mírové přípravy a výcvik směřují především), kdy na přípravu obrany nebudeme mít tolik času, kolik bude vyžadovati většina obranných zařízení, uvedených v članech VR. obou jmenovaných autorů, a že jde o stanovení zásad celkové ho pojetí obrany a ne obrany proti jednotlivým vozům?

Abychom tuto otázku mohli uspokojivě vyřešit, musíme si uvědomit přednosti a nedostatky obrněných vozidel při jejich použití a najít způsob a prostředky, jimiž bychom čelili jejich přednostem za současného využití nedostatků.

1. Má-li vozidlo tak silné brnění, že je neprorazí ani obyčejná střela pušky nebo kulometu, je nutno hledati zbraň větší ráže a větší průbojnosti (speciální střela, děla*).

2. Je-li rychlost postupu mimo cesty (v polích) tak veliká, že dosáhne až 10 km za hodinu, je nám jasné, že dálka výstřelu daná buď dostřelem zbraně a ještě častěji tvarem anebo porostem terénu, bude velmi rychle touto zbraní překročena, takže obranná zbraň nebude mít mnoho času k střelbě. Je nutno, aby tohoto minimálního času bylo rychlostí palby využito k vypálení maximálního počtu nábojů, to znamená, že zbraně proti těmto vozidlům musí býti zařízeny na automatickou střelbu.*)

3. Použije-li se však vozidel v mase, bude vždy — i když budeme moci automatickou zbraní vypálit větší počet ran — oprávněna obava, že přes to — v době závady, nebo když zbraň je zaměstnána postřelováním jiného vozidla — podaří se některému z nich přiblížit se a zničit tuto zbraň.

Proto je nutno se snažit, aby obrněná vozidla, dříve než přijdou k obrannému postavení, musila narazit na terénní překážku, kterou by byla donucena:

a) jednak se roztržít na menší skupinky,

b) jednak zpomalit svou rychlost,

aby se účinky obráncových zbraní zvýšily.

Takovými překážkami v terénu jsou lesy, vesnice a vodní toky, které se dají překročit jen po mostech, jež rozdrobují masu tím, že ji nutí postupovat po cestách, po průsecích, ulicích a po mostech v zástupu, čímž ukazují obránci vhodný cíl, a jen na určitých místech, jež snadno mohou býti hlídána, a konečně přebroditelné vodní toky a různé hráze, jichž přechod donutí vozidla k zpomalení postupu.

4. A poněvadž lesy a osady jsou překážkami, kterým se vozidla vyhýbají, bude možno v nich umístiti a ukrýt obránce a utvořit z malých lesíků a vsí opěrné body, které budou co možná opatřeny alespoň jednou zbraní proti obrněným vozidlům. Poněvadž mezi těmito opěrnými body povstanou mezery, je nutno pamatovat na postřelování těchto mezer a na učenění těchto opěrných bodů do hloubky, aby se zabránilo pronikání jednak vozidlům, jednak pěchotě, která vozidla následuje, a aby vozidla i pěchota narážely stále na nové odpory. Někdy možno i do mezer dáti automatické zbraně, jejichž palba by zabráňovala nepřátelské pěchotě vniknout do opěrného bodu, ovšem za toho předpokladu, že nezahájí dříve palbu, dokud se neukáže pěchota, aby nebyly zničeny vozidly, proti nimž jsou ve volném terénu bezbranné.

*) Podmínky, uvedené v těchto odstavcích přispívají k vytýčení směrnic pro stanovení charakteristických vlastností typu doprovodných zbraní pěchoty.

5. Postup obrněných vozidel může být podporován:

a) jednak letectvem, které buď přímo útočí na dělostřelecké baterie nebo řídí palbu dalekonosných děl; je tedy nutné uvažovati o organisování aktivní protiletadlové obrany pozemní i vzdušné a pasivní, neboli vyhledávati pečlivě skryty pro umístění zbraní,

b) jednak dalekonosným dělostřelectvem, proti němuž se nutno bránit vlastním dalekonosným dělostřelectvem, které by mu bránilo v palbě.

6. Protože obrněná vozidla bývají nasazována hlavně v odkrytém terénu (mimo lesy), bude nutno tam nejvíce soustředit obranné prostředky proti nim.

Proto:

I. Obranné postavení má být vyhledáno v terénu tak, aby před ním byly překážky, jako je les anebo nepřebroditelné řeky, které by donutily rozdrobit masu nepřátelských obrněných vozidel na jednotlivé proudy podle cest, průseků a mostů, a obranné zbraně umístěny tak, aby mohly vozidla zasáhnout při ústí těchto nuce-
ných průchodů.

V terénu, kde takových překážek není, je výhodné vyhledat obranné postavení za překážkami, které by alespoň zpomalily postup vozidel (vodní tok, který možno přebrodit, hráze železniční atp.), aby na ně mohla děla působiti soustředěná dělová palba. Tím bude porušena současnost postupu vozidel a jednotlivé vozy, které se po projití tímto palebným filtrem objeví před obranným postavením, budou snáze postřelovány jednotlivými zbraněmi proti obrněným vozidlům.

II. To ukazuje na potřebu dvou sledů obranných zbraní proti obrněným vozům:

1. jednak zbraně pro přímou střelbu na jednotlivé vozy, které musí:

a) míti dostatečně průbojně střely,

b) míti značnou rychlost palby, která by vyvážila krátkost doby objevení se cíle a umožnila zasáhnouti větší množství cílů, postupujících ve skupinách,

c) býti umístěny tak, aby mohly za nejlepších podmínek nepřátelské vozy postřelovati, t. j. hned za terénními překážkami proti místům nuceného průchodu,* a v místech, která by je chránila před přímým nájezdem vozů, t. j. v osadách a lesích, kde se pole působnosti obrněných vozidel značně zmenšuje nedostatkem prostoru k manévrování, nedostatkem místa k rozvinutí, potřebnému k vzájemné podpoře, k možnosti snadného kladení překážek (zabarikádování vesnice nebo záseky v lese).

Mezery, které povstanou mezi těmito opěrnými body, izolovanými na vesnice a lesy, musí býti bočně postřelovány a opěrné body musí býti u členěny do hloubky, aby bylo zabráněno prosakování.

*) Toto opatření může být zesíleno tím, že se budeme snažit ztížit průchod lesem již tím, že cesty pro vozidla budou přehrazeny hájenými zásekami (ambuskády — léčky).

2. jednak zbraně pro hromadný postřel postupující masy obrněných vozidel ve volném terénu zachycené při přechodu překážky, která snižuje jejich rychlost, to je dělostřelectvo, které musí býti:

- a) dostatečně početné,*)
- b) zásobeno dostatečným střelivem,
- c) schopno zahájit ihned mohutnou palbu,
- d) umístěno ve skrytých palebných postaveních, jež musí býti zajištěna jednak pěchotou proti přímým útokům vozidel, jednak chráněna protiletadlovou obranou, jak vzdušnou, tak pozemní.

III. Konečně je třeba býti připraven na zastavení postupu pěchoty, kterou obrněná vozidla následují a mají za úkol vyčistit opěrné body obránce. Bude-li nutno, mohou býti kulomety umístěny i v mezeře mezi opěrnými body, ovšem jen lze-li předpokládati, že dokud budou postupovat obrněné vozy, nebudou střeliti a zahájí palbu až na pěchotu.

Nemá-li ovšem armáda zbraní vhodných k přímému postřelu obrněných vozidel, nezbývá nic jiného, než snažit se:

a) jednak využít co nejvíce výhod terénu a jeho porostu k organisování obranné posice, kde bychom podle času, kterým budeme disponovati, mohli uplatnit některé z návrhů, uvedených v článcích škpt. Sovadiny a kpt. Mautnera,

b) jednak využití dosavadní výzbroje; poněvadž se minomety nehodí, bude nutno části divisního dělostřelectva použít v prvním obranném sledu, kde by jednotlivá děla byla umístěna v důležitých opěrných bodech, poněvadž počet těchto děl bude skrovný. K tomu by se snad nejlépe hodil horský kanon. A abychom zvýšili rychlost palby, budeme musit střeliti palbou nemířenou — jako na zajíce; aby taková palba měla výsledky, je třeba, aby v tom smyslu byl prováděn výcvik.

Je najevě, že je nutno vše to považovati za prozatímní opatření. Jeť nezbytné, aby pěchota byla opatřena doprovodnými zbraněmi, jimiž by mohla čelit této nové zbraní za nejlepších podmínek.

*

Tento článek není možno pokládati za úplné vyřešení širokého problému obrany proti novému způsobu použití obrněných vozidel v rámci tak zv. „lehkých brigád“. To by vyžadovalo podrobnějších znalostí vlastností těchto vozů a podrobnějšího studia této otázky.

Chťel jsem tímto nadhozeným námětem dosáhnouti jen toho, abychom si uvědomili nutnost, zabývatí se neustále novými způsoby válčení, sledovati používání nových zbraní v jiných armádách a přizpůsobovati se jim, abychom za války nebyli hned na jejím počátku pře-

*) Ze toto dělostřelectvo musí býti početné, dokazuje teoretický výpočet, jímž se došlo k závěru, že chceme-li, aby každé obrněné vozidlo, pohybující se ve skupině rychlostí 10 km v hodině a procházející dělostřeleckou překradou, bylo zasaženo alespoň jednou ranou, je potřebí, aby jedna lehká baterie střelila normální kadenci na pásmo dvou délkových metrů.

k v a p e n í, neboť historie válek nám dosvědčí četnými příklady, kdy takové překvapení bylo příčinou z n a č n ý c h z t r á t. (Účinek „jehlovek“ v roce 1866 a 1870-71, nedostatek palebné podpory při útoku na opevněnou posici 1912-13, použití zákopů, těžkého dělostřelectva, záložních útvarů v roce 1914 atd.)

Štábní kapitán D. D o r s c h n e r:

Nepřímá střelba z kulometu.

(Francouzský způsob, přizpůsobený zvláštnostem kulometu Š.)

Jest jisté, že nejúčinnějším druhem kulometné střelby bude vždy střelba přímá, a to na cíle, jež jsou v malých a středních vzdálenostech, které dobře vidíme a na něž můžeme provádět zastřelení, t. j. v jejichž okolí budeme moci pozorovat dopady střel.

Ačkoli kulometry potřebují k zajištění své činnosti jen velmi malého počtu obsluhy, tedy neskýtají význačný cíl, přece se v otevřeném boji snadno prozradí, zejména typickým spádem střelby a výšlehem. Poněvadž poměrně nesnadno měnit svá palebná stanoviště, jež se obvykle ani dobře měnit nedají, neboť jsou volena se zřetelem na terén tak, aby jej ovládaly, stávají se hledaným a vděčným cílem nepřátelského dělostřelectva.

Z toho vyplývá nutnost užití kulometné palby teprve v posledním, nejkritičtějších okamžiku, dodati mu při tom rázu mohutného překvapení, nebo ukrýti kulometry před nepřátelským pozorováním i při střelbě.

Kulometry nejlépe ukryjeme tím, že je umístíme do jiného terénního celku, za překážku, za kterou protivník nevidí. Palebná stanoviště takto zvolená mají obvykle tu nepříjemnou vlastnost, že ani my z nich protivníka nevidíme. Abychom na něho mohli s úspěchem střelbou, musíme použít zvláštního nebo zvláštních způsobů zamíření. Střelbu, kde užíváme k zamíření pomocných bodů, busol a p. zkrátka, kde zaměřujeme na cíl nepřímou, nazýváme nepřímou střelbou.

Náš dosud platný služební předpis o výcviku kulometných jednotek popisuje několik primitivních způsobů, jak lze takovou střelbu provést, celkem bez zvláštních pomůcek. Udané způsoby lze dosti snadno provést. Byly podobně jako náš těžký kulomet převzaty z bývalé rakousko-uherské armády.

Němci, kteří hlavně zdůrazňují použití nepřímé střelby těžkých kulometů ve všech fázích boje, mají speciální zaměřovač, kterého používali již ve světové válce. Několik podobných zaměřovačů, různého původu, je zkoušeno i u nás.

Francouzi používali ve světové válce způsobu, ke kterému je třeba některých jednoduchých pomůcek. Tyto pomůcky leží ladem u mnoha našich kulometných rot, které mají ve výzbroji z dřívějších dob i těžké kulometry Hotchkiss.

Poněvadž způsoby nepřímé střelby, uvedené v našem předpise, jsou celkem kusé a poněvadž v popřevratové době nebyly k dispozici